

Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne

Ćwiczenia 4:

- Wykonanie zabezpieczenia
- Zaskarżenie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia
- Zmiana i uchylenie zabezpieczenia. Upadek zabezpieczenia
- Naprawienie szkody związanej z wykonaniem zabezpieczenia

mgr Adrian Borys
Instytut Prawa Cywilnego
Zakład Postępowania Cywilnego
adrian.borys@uwr.edu.pl

Wykonanie zabezpieczenia

Wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia zależy od rodzaju ochrony prawnej udzielonej uprawnionemu, wyróżnić można postanowienia o udzielaniu zabezpieczenia:

podlegające wykonaniu w drodze egzekucji przez uprawniony organ, np. zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności lub innego prawa,

podlegające wykonaniu w inny sposób niż w drodze egzekucji, np. przez wpisanie stosownego ostrzeżenia w księdze wieczystej, obciążenie nieruchomości hipoteką przymusową,

nie nadające się do wykonania, ale wywołujące określone skutki prawne, np. zawieszenie postępowania egzekucyjnego,

nienadające się do przymusowego wykonania, ale obarczone możliwością zastosowania określonej sankcji - zapłaty określonej sumy pieniężnej (art. 598¹⁶ KPC) lub grzywny w przypadku czynności niezastępowalnych (1050 KPC). Do egzekucji dojdzie dopiero w razie braku dobrowolnego podporządkowania się obowiązanej treści postanowienia, np. zakazy lub nakazy wykonania czynności, zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych.

Specyficznym tytułem zabezpieczenia jest **nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym**, stosownie do art. 492 § 1 KPC z chwilą wydania stanowi on tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności.

Jeżeli postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia podlega wykonaniu w drodze postępowania egzekucyjnego, do wykonania tego postanowienia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym (art. 743 § 1 KPC).

Sąd nadaje postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia klauzulę wykonalności z urzędu

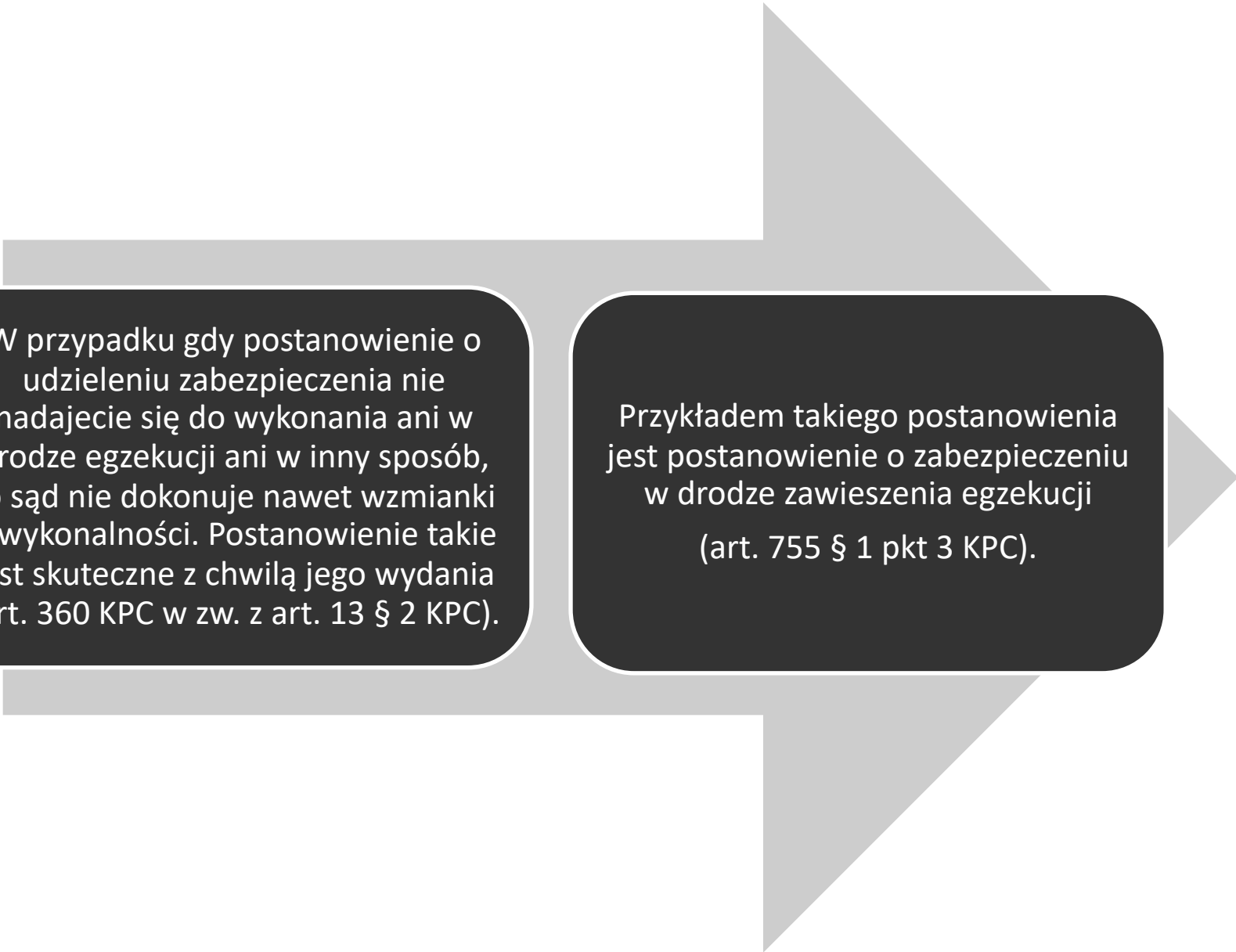
Będą to między innymi postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przez wpis ostrzeżenia w księdze wieczystej, ustanowienie zakazu zbywania rzeczy lub zawieszenie postępowania egzekucyjnego

Jeżeli postanowienie o udzielaniu zabezpieczenia, z uwagi na swą treść, podlega wykonaniu w inny sposób niż w drodze egzekucji, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące tego sposobu (art. 743 § 2 KPC).

odstawą przeprowadzenia postępowania jest wtedy post. zaopatrzone z urzędu przez przewodniczącego we wzmiankę o wykonalności

Jeżeli wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu zostało uzależnione od złożenia przez uprawnionego kaucji na zabezpieczenie roszczeń obowiązanego, powstałych w wyniku wykonania postanowienia o zabezpieczeniu, **sąd nadaje mu klauzulę wykonalności albo przewodniczący zaopatruje je we wzmiankę o wykonalności, po złożeniu kaucji** (art. 743 § 3 KPC).

W przypadku gdy postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia nie nadaje się do wykonania ani w drodze egzekucji ani w inny sposób, to sąd nie dokonuje nawet wzmianki o wykonalności. Postanowienie takie jest skuteczne z chwilą jego wydania (art. 360 KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC).

Przykładem takiego postanowienia jest postanowienie o zabezpieczeniu w drodze zawieszenia egzekucji (art. 755 § 1 pkt 3 KPC).

Regulacja ta nie powoduje negatywnych konsekwencji dla małżonka obowiązanego, gdyż nie wiąże się ze sprzedażą składników majątku

Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim stanowi podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego (art. 743¹ § 1 KPC).

W terminie tygodnia od dnia dokonania pierwszej czynności związanej z wykonaniem zabezpieczenia małżonek obowiązanego może sprzeciwić się wykonaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, o czym organ wykonujący zabezpieczenie niezwłocznie zawiadamia uprawnionego (art. 743¹ § 2 KPC).

Sprzeciw małżonka obowiązanego nie wstrzymuje wykonania zabezpieczenia. Jeżeli jednak zabezpieczenie prowadzi do zaspokojenia uprawnionego, wstrzymuje się wypłatę pieniędzy uzyskanych w postępowaniu zabezpieczającym (art. 743¹ § 3 KPC).

W terminie tygodnia od dnia dokonania pierwszej czynności związanej z wykonaniem zabezpieczenia małżonek obowiązany może sprzeciwić się wykonaniu postanowienia o udzielenie zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego, o czym organ wykonujący zabezpieczenie niezwłocznie zawiadamia uprawnionego (art. 743¹ § 2 KPC).

Sprzeciw małżonka
obowiązanego nie wstrzymuje
wykonania zabezpieczenia.

Jeżeli jednak zabezpieczenie prowadzi do zaspokojenia uprawnionego, wstrzymuje się wypłatę pieniędzy uzyskanych w postępowaniu zabezpieczającym (art. 7431 § 3 KPC).

W razie wniesienia sprzeciwu przez małżonka obowiązany, uprawniony może w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia, pod rygorem upadku zabezpieczenia w zakresie wykonania na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego, wystąpić do sądu o nadanie temu postanowieniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązany.

W razie oddalenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązany nastąpi upadek zabezpieczenia w zakresie dotyczącym majątku wspólnego.

W takim przypadku należy odpowiednio stosować art. 787 KPC, oznacza to, że sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązany jedynie, gdy zabezpieczone roszczenie powstało z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka obowiązany. Uprawniony powinien wykazać ten fakt dokumentem urzędowym lub prywatnym.

Zaskarżenie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia

Zażalenie przysługuje na wszelkie postanowienia sądu w przedmiocie zabezpieczenia, nie tylko więc na postanowienia uwzględniające wniosek, lecz również na post. oddalające wniosek, uchylające, zmieniające bądź ograniczające zabezpieczenie oraz uzależniające wykonanie zabezpieczenia od złożenia kaucji. Zaskarżeniu w drodze zażalenia podlega także post. stwierdzające upadek zabezpieczenia.

Na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie.

Zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów.

Sąd może uchylić zaskarżone postanowienie tylko gdy zachodzi nieważność postępowania.

Podstawą zażalenia
mogą być zarzuty
dotyczące
naruszenia
przepisów prawa
procesowego.

Obowiązany może jednak wskazywać, że
roszczenie nie zostało przez uprawnionego
dostatecznie uprawdopodobnione, a więc, że
nie zostały spełnione przesłanki zasadności
zabezpieczenia i wniosek o zabezpieczenie
powinien zostać oddalony.

W tym trybie nie można
natomiast kwestionować
zabezpieczonego
roszczenia, tzn. podnosić
zarzutów merytorycznych
skierowanych przeciwko
roszczeniu.

Zagadnienie to jest wyłącznie
przedmiotem rozstrzygnięcia w
postępowaniu rozpoznawczym.

Zażalenie w postępowaniu zabezpieczający jest **środkiem zaskarżenia o charakterze niesuspensywnym**.

Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje bowiem wykonania postanowienia o zabezpieczeniu.

Do wstrzymania wykonania zaskarżonego postanowienia może dojść na zasadach ogólnych, tj. na podstawie art. 396 KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC, sąd powinien w takim przypadku uwzględnić cel postępowania zabezpieczającego.

- w przedmiocie zabezpieczenia wydane przez sąd drugiej instancji, zarówno gdy wniosek o udzielenie zabezpieczenia został złożony dopiero przed sądem rozpoznającym sprawę w drugiej instancji jak również gdy sąd drugiej instancji wydał postanowienie o udzielaniu zabezpieczenia z urzędu ,

- postanowienie sądu drugiej instancji co do rozpoznania zażalenia na post. sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia,

- postanowienie o wstrzymaniu wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia.

Nie podlega
zaskarżeniu
w drodze
zażalenia
post.:

Zmiana i uchylenie zabezpieczenia.

Żądanie uchylenia lub zmiany postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia szczególnym jest środkiem prawnym skierowanym przeciw orzeczeniu, które stało się nieadekwatne do zmienionego stanu faktycznego i nie może być traktowane jako środek zaskarżenia.

Stosownie do art. 742 § 1 KPC w przypadku, gdy odpadnie lub zmieni się przyczyna zabezpieczenia, obowiązany może w każdym czasie żądać uchylenia lub zmiany prawomocnego postanowienia, którym udzielono zabezpieczenia.

Stosownie do art. 68 KSCU wniosek o zmianę lub uchylenie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia podlega opłacie w wysokości 100 zł niezależnie od tego czy dotyczy roszczeń niemajątkowych czy roszczeń majątkowych.

**Podstawą wniosku o zmianę lub uchylenie zabezpieczenia
jest odpadnięcie lub zmiana przyczyny zabezpieczenia
(art. 742 § 1 KPC).**

Odpadnięciem przyczyny zabezpieczenia
wystąpi między innymi w razie odpadnięcia
interesu prawnego w uzyskaniu
zabezpieczenia, np. gdy po uzyskaniu
zabezpieczenia poprawiła się kondycja
finansowa upadłego lub uprawniony uzyskał
zabezpieczenie rzeczowe swojego roszczenia.
W takim przypadku nie ma już zagrożenia dla
wykonania orzeczenia, które zapadnie w
sprawie, a zabezpieczenie może zostać
uchylone.

Zmiana przyczyny zabezpieczenia oznacza, że
dotychczasowy stosowany sposób
zabezpieczenia stał się nadmiernie uciążliwy
dla dłużnika, a inny sposób zapewnia
wierzycielowi należyłą ochronę. Istotne
znaczenia ma tutaj zasada proporcjonalności
wyrażona w art. 7301 § 3 KPC.

Sądem właściwym do rozpoznania wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia jest sąd, który w danym momencie rozpoznaje sprawę merytorycznie (art. 734 KPC).

Postanowienie w przedmiocie uchylenia lub ograniczenia zabezpieczenia może zapaść tylko po przeprowadzeniu rozprawy.

Przed wydaniem postanowienia w przedmiocie uchylenia lub ograniczenia zabezpieczenia sąd wysłucha uprawnionego.

Postanowienie to podlega zaskarżeniu w drodze zażalenia, a **wniesienie zażalenia na postanowienie uchylające lub zmieniające postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wstrzymuje wykonanie postanowienia** (art. 742 § 3 KPC).

Jeżeli podstawą uchylenia podstawą o zabezpieczeniu jest złożenie przez obowiązującego na rachunek depozytowy Ministra Finansów żądanej przez uprawnionego sumy zabezpieczenia nie ma konieczność wyznaczania rozprawy oraz **nie jest dopuszczalna zaskarżenie postanowienia o uchyleniu zabezpieczenia** (art. 742 § 4 KPC).

Szczególnym przypadkiem uchylenie postanowienia o udzielaniu zabezpieczenia jest **złożenie przez obowiązującego na rachunek depozytowy Ministra Finansów żądanej przez uprawnionego sumy zabezpieczenia** (art. 742 § 1 zd. 2 KPC)

W tym przypadku mamy do czynienia w istocie ze zmianą sposobu zabezpieczenia z inicjatywy obowiązującego. W tym przypadku zabezpieczenie upada *ex lege*. Na wniosek obowiązującego sąd wydaje jedynie post. stwierdzające upadek zabezpieczenia (art. 742 § 1 KPC w zw. z art. 7541 § 3 KPC).

Nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym jest uniwersalnym tytułem zabezpieczenia, pozwala bowiem skorzystać, że wszystkich dopuszczalnych sposobów zabezpieczenia, a nawet z kilku jednocześnie

Stosownie do art. 492 § 2 zd. 2 KPC sąd na wniosek pozwanego może ograniczyć zabezpieczenie według swego uznania. Przepis art. 742 KPC oraz przepisy o ograniczeniu zabezpieczenia przeciwko Skarbowi Państwa stosuje się odpowiednio.

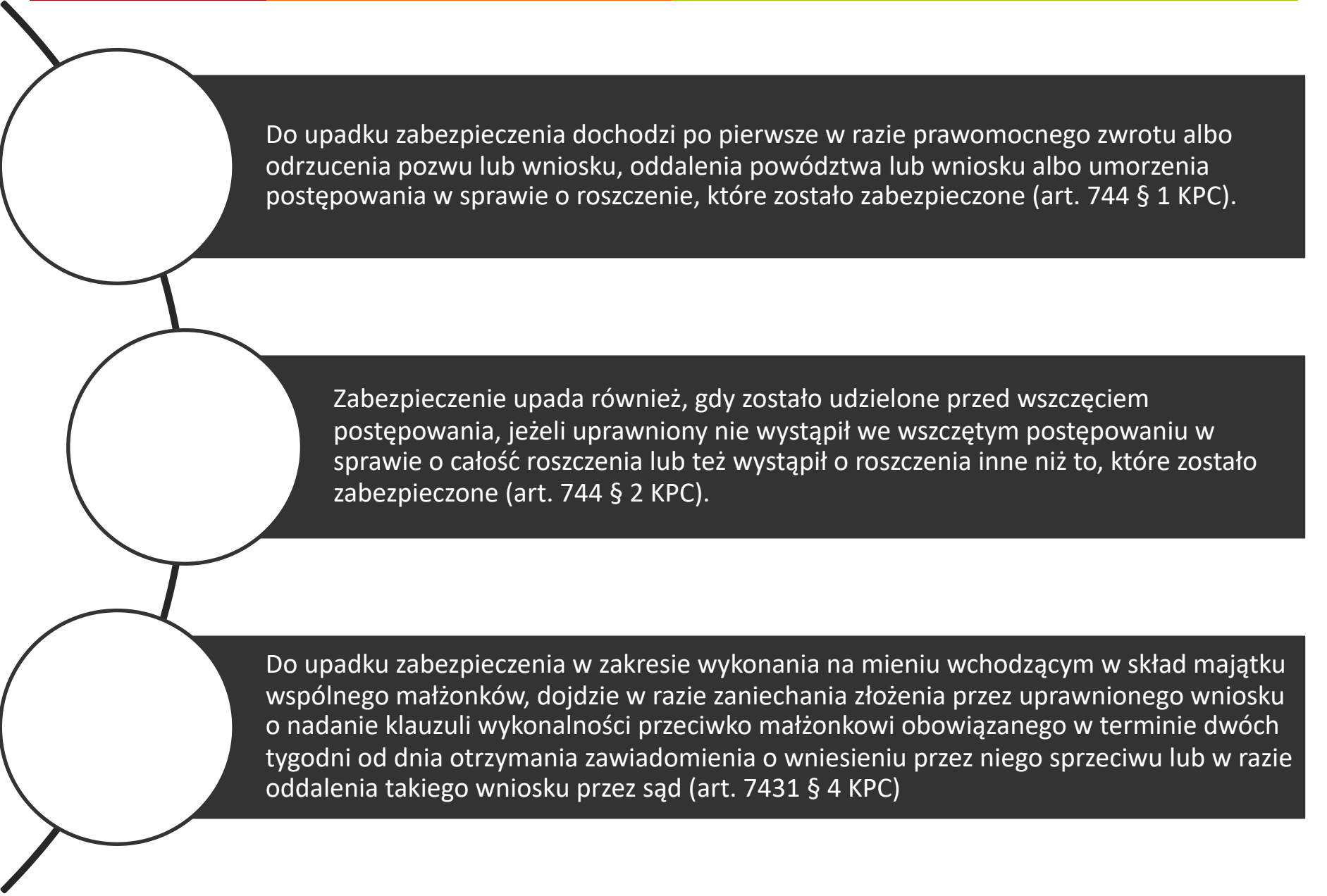
Do uchylenia zabezpieczenia w sytuacji, gdy tytułem zabezpieczenia jest nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym może dojść jedynie, gdy sąd rozpoznając zarzuty od nakazu zapłaty uchylił nakaz zapłaty i umorzył postępowanie w sprawie, odrzucił pozew lub oddalił powództwo

Ograniczenie zabezpieczania na tej podstawie stanowi instrument ochrony prawnej obowiązanej przez zastosowaniem zbyt uciążliwych sposobów zabezpieczenia przez uprawnionego – gwarantuje przestrzeganie zasady proporcjonalności wyrażonej w art. 730¹ § 3 KPC.

Upadek zabezpieczenia

Do upadku zabezpieczenia dochodzi po pierwsze w razie prawomocnego zwrotu albo odrzucenia pozwu lub wniosku, oddalenia powództwa lub wniosku albo umorzenia postępowania w sprawie o roszczenie, które zostało zabezpieczone (art. 744 § 1 KPC).

Zabezpieczenie upada również, gdy zostało udzielone przed wszczęciem postępowania, jeżeli uprawniony nie wystąpił we wszczętym postępowaniu w sprawie o całość roszczenia lub też wystąpił o roszczenia inne niż to, które zostało zabezpieczone (art. 744 § 2 KPC).

Do upadku zabezpieczenia w zakresie wykonania na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego małżonków, dojdzie w razie zaniechania złożenia przez uprawnionego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania zawiadomienia o wniesieniu przez niego sprzeciwu lub w razie oddalenia takiego wniosku przez sąd (art. 7431 § 4 KPC)

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych upada po upływie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, chyba że uprawniony wniósł o dokonanie czynności egzekucyjnych (art. 754¹ § 1 KPC).

Jeżeli zabezpieczenie polegało na:

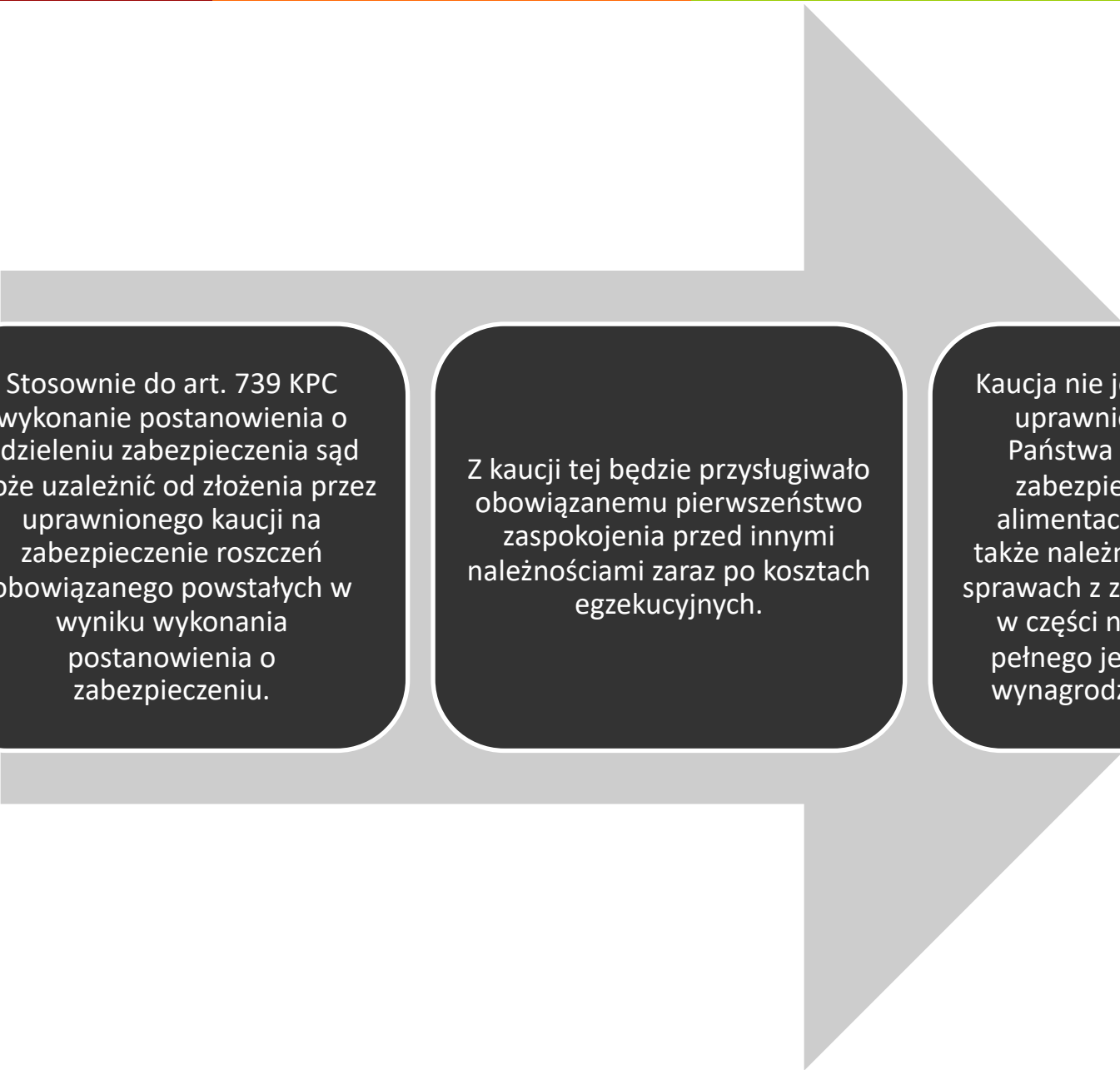
- zajęciu ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego;
 - ustanowieniu zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego,
- to zabezpieczenie upada, jeżeli uprawniony w terminie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, nie wniósł o dokonanie dalszych czynności egzekucyjnych (art. 754¹ § 2 KPC).

Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych upada po upływie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązane od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu.

Naprawienie szkody związanej z wykonaniem zabezpieczenia

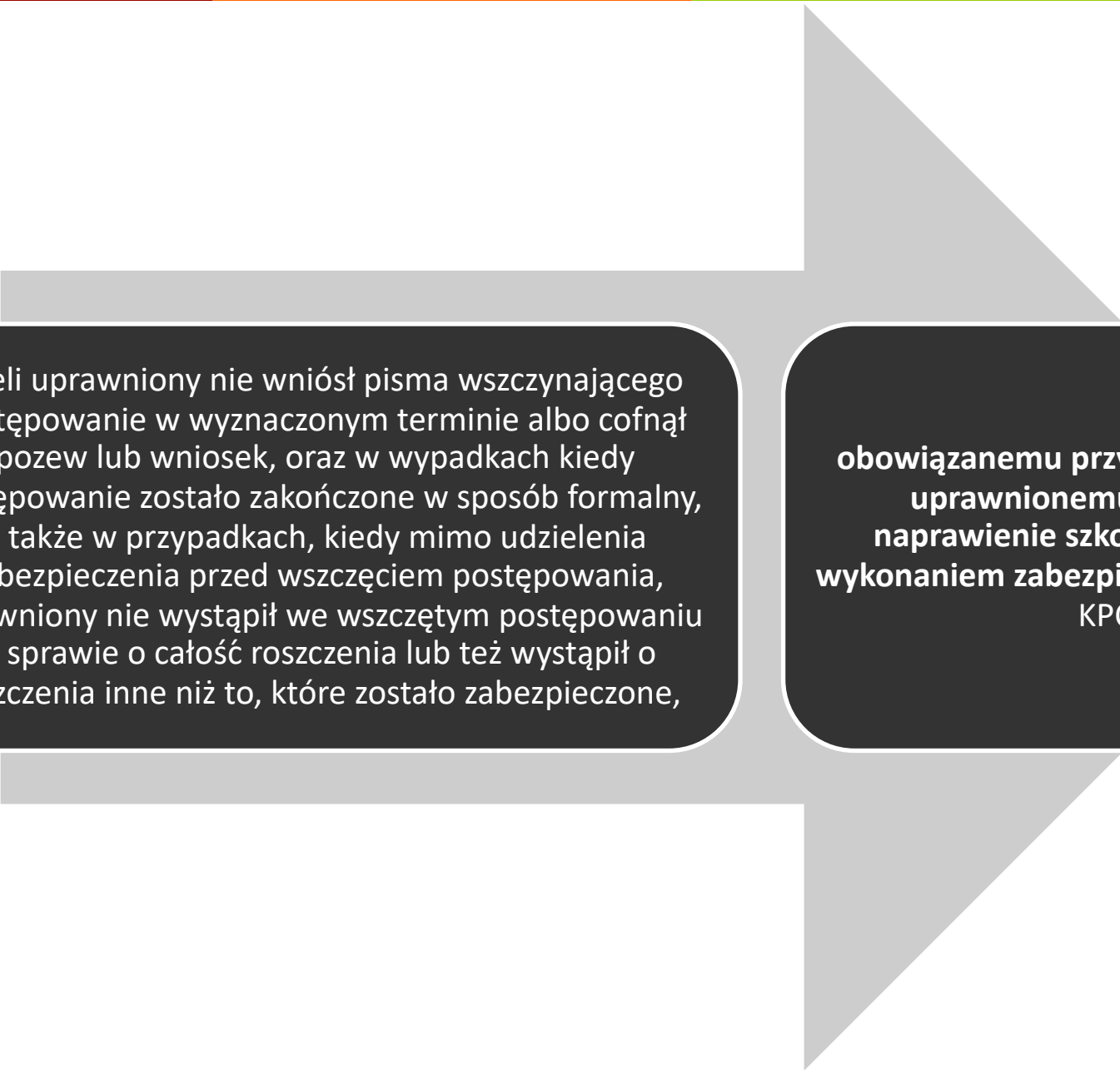

Stosownie do art. 739 KPC wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia sąd może uzależnić od złożenia przez uprawnionego kaucji na zabezpieczenie roszczeń obowiązanych powstałych w wyniku wykonania postanowienia o zabezpieczeniu.

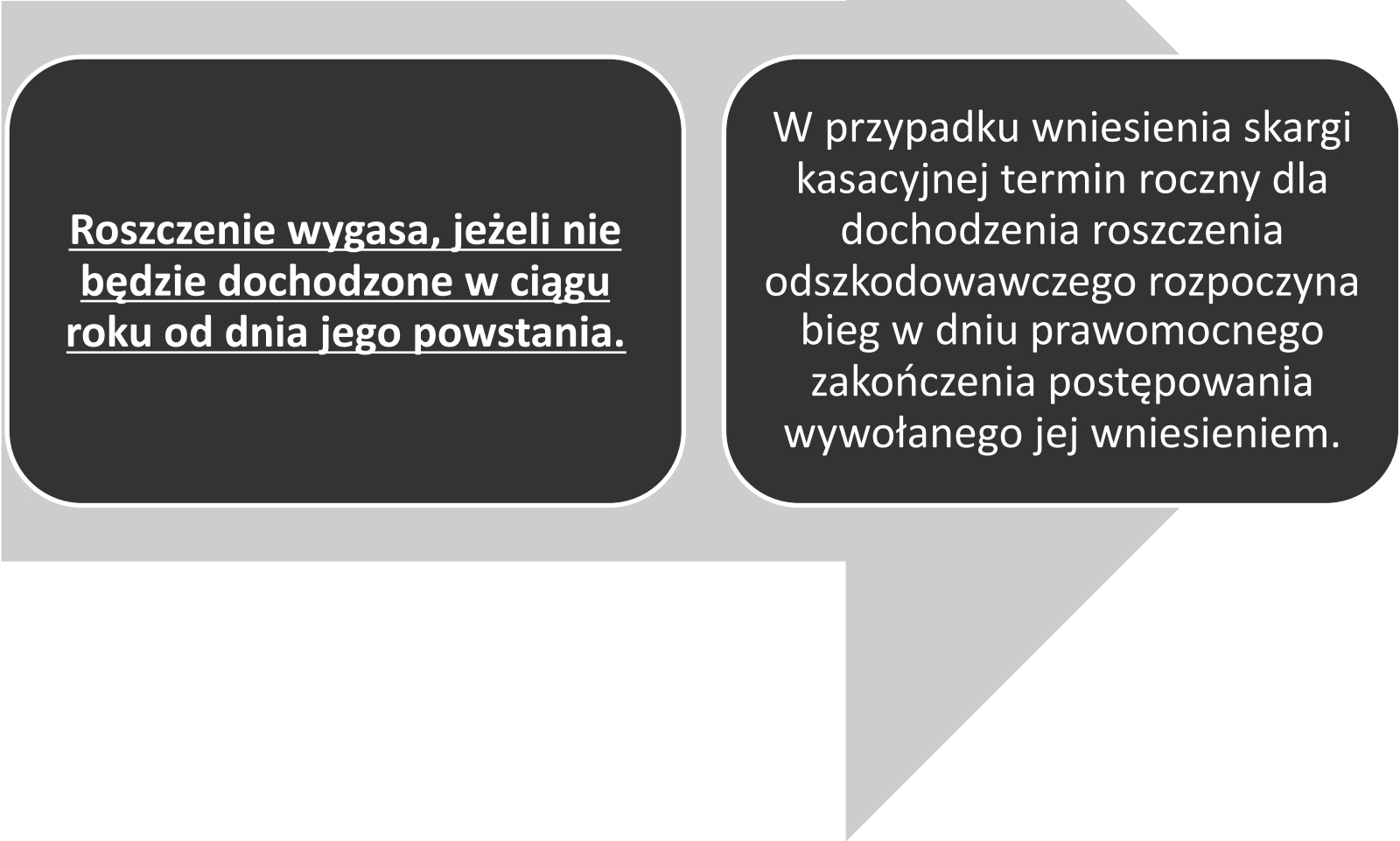
Z kaucji tej będzie przysługiwało obowiązanemu pierwszeństwo zaspokojenia przed innymi należnościami zaraz po kosztach egzekucyjnych.

Kaucja nie jest stosowana, gdy uprawnionym jest Skarb Państwa oraz w wypadku zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych, o rentę, a także należności pracownika w sprawach z zakresu prawa pracy, w części nieprzekraczającej pełnego jednomiesięcznego wynagrodzenia pracownika.

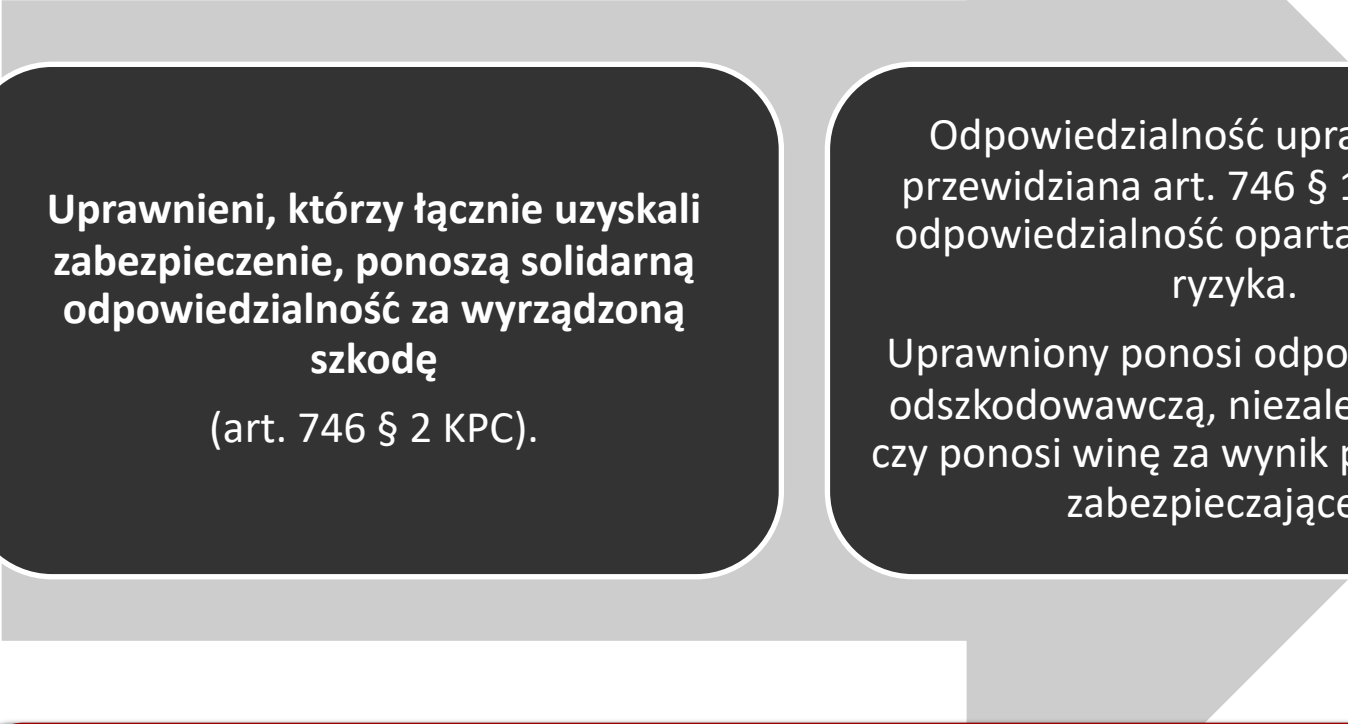
Jeżeli uprawniony nie wniósł pisma wszczynającego postępowanie w wyznaczonym terminie albo cofnął pozew lub wniosek, oraz w wypadkach kiedy postępowanie zostało zakończone w sposób formalny, a także w przypadkach, kiedy mimo udzielenia zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania, uprawniony nie wystąpił we wszczętym postępowaniu w sprawie o całość roszczenia lub też wystąpił o roszczenia inne niż to, które zostało zabezpieczone,

**obowiązanemu przysługuje przeciwko
uprawnionemu roszczenie o
naprawienie szkody wyrządzonej
wykonaniem zabezpieczenia (art. 746 § 1
KPC).**

Roszczenie wygasa, jeżeli nie
będzie dochodzone w ciągu
roku od dnia jego powstania.

W przypadku wniesienia skargi
kasacyjnej termin roczny dla
dochodzenia roszczenia
odszkodowawczego rozpoczyna
bieg w dniu prawomocnego
zakończenia postępowania
wywołanego jej wniesieniem.

Uprawnieni, którzy łącznie uzyskali zabezpieczenie, ponoszą solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę
(art. 746 § 2 KPC).

Odpowiedzialność uprawnionego przewidziana art. 746 § 1 KPC jest to odpowiedzialność oparta na zasadzie ryzyka.

Uprawniony ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą, niezależnie od tego czy ponosi winę za wynik postępowania zabezpieczającego

Jeżeli w terminie miesiąca od rozpoczęcia biegu terminu do dochodzenie roszczenia odszkodowawczego, obowiązany nie wytoczył powództwa, sąd zwraca uprawnionemu, na jego wniosek, kaucję złożoną na zabezpieczenie roszczenia (art. 746 § 3 KPC).

Dziękuję za uwagę

Czy mają Państwo jakieś pytania?